

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIV.

CELOVEC, PETEK, 3. AVGUST 1979

ŠTEV. 31 (1928)

Tudi gradiščanski Hrvati

dosledno odklanjajo zakon o narodnih skupnostih
in zahtevajo direktne razprave z vlado

Kljub zdaj že več kot dveletni veljavi zakona o narodnih skupinah ostanejo v njem predvideni narodni sosveti slej ko prej od treh narodnih skupin v Avstriji nezasedeni. Kajti tudi vstop gradiščanskih Madžarov v narodni sosvet, ki ga je avstrijski tisk pred približno dvema tednoma na široko komentiral, ni nič spremenil na stališču koroških Slovencev do tega nedemokratskega zakona. To so takoj, ko je postal znan vstop gradiščanskih Madžarov v sosvet, poudarili predstavniki osrednjih slovenskih organizacij na Koroškem.

O teh izjavah smo v našem listu že poročali, vsebinsko podobno stališče pa so pred nedavnim zavzeli tudi merodajni zastopniki gradiščanskih Hrvatov. V zadnji šte-

Ne damo se kupiti

Zadnji teden smo z očitnimi primeri zapostavljanja slovenskega jezika na uradnih mestih južne Koroške zavrnilo trditve o izboljšanju položaja manjšine, o katerem so vedeli poročati koroški časopisi. V večjih avstrijskih časopisih so se ob istem času pojavile vesti, ki opozarjajo, da manjšine v letu 1978 po „lastni krivdi“ niso prejele okoli 5 milijonov šilingov podpore od države. Poročajo, da je edinole madžarska narodna skupnost, ki je pred kratkim vstopila v sosvet, dobila 173.000 šilingov. V „korespondenci parlamenta“ pa opozarjajo, da je razdelitev pospeševalnih sredstev odvisna od sodelovanja s sosveti.

S takšnimi vestmi se skuša ustvariti javno mnenje, ki naj bi zvalilo krivdo za zapostavljanje narodnostnih manjšin v Avstriji, manjšinam samim. Takšno poročanje ocenjujemo kot izsiljevanje manjšin. Koroški Slovenci imamo že toliko izkušenj, da se na takšen način ne bomo dali kupiti.

Razvoj v Nikaragvi

Kot smo že poročali, je pred nedavnim odstopil nikaragovski diktator Anastasio Somoza. Tudi njegov naslednik in zvesti pristaš Malanais je ostal na oblasti samo nekaj dni, potem pa je končno prevzela oblast vlada, ki so jo postavili sandinisti. Zmagala je torej sandinistična osvobodilna fronta, ki se je do zadnjega ostro borila proti diktatorskemu režimu Somoze in njegovih pristašev.

Že pred 53 leti se je začel upor proti diktatorski vladi v Nikaragvi, ki ga je vodil general Sandino. Pred 45 leti so pristaši diktatorskega režima umorili Sandina, sandinisti pa so se vsa leta borili za svobodo in kot je razvidno iz razvoja v zadnjem času, se niso borili zastonj. Nikaragva je svobodna, sandinisti pa so zavzeli glavno mesto Managua.

Prvi korak, ki ga je naredila nova vlada, je podpravljanje bank in kreditnih institutov. Vlada v Managui pa je napovedala podpravljanje tudi na drugih področjih, tako na primer misli podpravljanje rudnike, gozdove in druga naravna bogastva. Napovedala pa je tudi agrarno reformo. Podlaga za novo družbeno-gospodarsko ureditev bo premoženje družine Somoza. Kot smo že poročali je Somoza družina imela v rokah več kot

60 odstotkov kmetijstva, živinoreje in drugih gospodarskih panog v Nikaragvi. V okviru agrarne reforme pa bodo sedaj razdelili zemljo kmetom, osnovna oblika družbene proizvodnje pa bo kolektivna posest. Kot pa je dejala v tej zvezi nova vlada, to ne bo pomenilo splošno podpravljanje, nasprotno, Nikaragva bo spoštovala tudi zasebno lastnino, kjer bo to v korist družbi.

Glavna naloga vlade pa je trenutno še varnost države, to se pravi, da se mora vlada tudi vnaprej še boriti proti vsakršni dejavnosti pripadnikov Somozove nacionalne garde in proti poskusom protirevolucije s te strani. V tej zvezi je dejal sandinistični poveljnik Daniel Ortega, da protirevolucija v Nikaragvi ni možna brez sodelovanja kakšne tuje vlade in da upa, da se ne bo nobena tuja država mešavala v zadeve Nikaragve tako, da bi podprla protirevolucijo.

Zastopniki ZDA so že pokazali pripravljenost za podporo nove vlade. ZDA so namreč poslale v Nikaragvo 700 ton živil, ki jih Nikaragva sedaj nujno potrebuje. Nova vlada pa je še izjavila, da se misli udeležiti 6. konference neuvrščenih držav v Havani in da sploh namerava sodelovati v krogu neuvrščenih.

žarov, a dodajata, da se položaj Madžarov (in Čehov) ne da primerjati s hrvaško oz. slovensko narodno skupino v Avstriji, ki imata svoje pravice zajamčene v državni pogodbi. Tako je dejal Dr. Müller, „da Avstrija ne more postopati samo po svoji volji in simpatiji, to more na osnovi zakona o narodnih skupinah samo z madžarsko in češko manjšino.“

Marijana Grandič pa je v svoji izjavi še posebej poudarila: „Če je avstrijska vlada res pripravljena izpolniti mednarodne obveznosti, potem mora to storiti brez narodnega sosveta, brez zakona za narodne skupine, marveč samo z direktnimi razgovori z našimi organizacijami na temelju konkretnih predlogov.“

Izhodišča za deželnozborske volitve

Minuli teden so slovenski novinarji iz Slovenije in Italije v razgovoru tajniku ZSO Feliksju Wieserju postavili vprašanja v zvezi z nalogami, ki jih je ZSO sklenila na zadnjem občnem zboru aprila letošnjega leta. Med drugim so se novinarji dotaknili tudi odnosa koroških Slovencev do jesenskih deželnozborskih volitev in do avstrijskih strank nasploh.

Kot glavno oviro za bolj poglobljeno sodelovanje s koroškimi strankami je tajnik ZSO označil slej ko prej veljavni trostrankarski sporazum, na podlagi katerega avstrijska vlada gradi svojo krivično manjšinsko politiko. Ugotovil je, da ni nobenih znakov za to, da bi se to načelno stališče kmalu bistveno spremenilo in da bo to seveda vplivalo na vse odločitve ZSO.

Spričo takšnega političnega položaja je ZSO pri zadnjih volitvah v občinske svete volilcem priporočala, da glasujejo tako, da bi v občinske svete spravili kar se da veliko narodnostno zavednih in napredno usmerjenih odbornikov, neglede na njihovo strankarsko pripadnost. Podobno frontovsko naj bi bila politika ZSO usmerjena tudi pri prihodnjih deželnozborskih volitvah, pri čemer pa ZSO pri socialistični stranki ne more prezreti vloge, ki jo je imela leta pri oblikovanju in utrjevanju protimanjšinske sedmojuljske zakonodaje in je zato tudi ni mogoče globalno podpreti.

Kar zadeva podporo kandidature Hanzija Ogrisa, je tajnik ZSO dejal, da se v tem vprašanju ravna ZSO po načelih, ki jih je sprejela na zadnjem občnem zboru, ki določajo, da je treba podpreti slebernega aktivista, če gre za aktivnost, ki je usmerjena k reševanju temeljnih nacionalnih vprašanj in temeljnih socialnih ekonomskih problemov, ki vplivajo tudi na odnos med obema narodoma. Takšno aktivnost pa bo podpirala povsod tam — v stranki ali zunaj nje, v občinskih sobi ali v deželnem zboru — kjer bo zavedni Slovenec našel možnosti in prostor za delovanje v korist uresničevanja navedenih problemov koroških Slovencev.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

V A B I L O

na uprizoritev Mikelnove dramatizacije novele koroškega pisatelja
Prežihovega Voranca

Samorastniki

Režija: Marijan Srienc

v soboto 4. avgusta 1979 ob 19.30 uri in
v soboto 11. avgusta 1979 ob 19.30 uri

na prostem [v bližini Vazarja] v Spodnjih Vinarah pri Šentpri-
možu v Podjuni.

V primeru slabega vremena bosta predstavi v nedeljo [5. oziro-
ma 12. avgusta] ob istem času in na istem prostoru.

O d b o r

Baskovska organizacija ETA se bori za popolno avtonomijo

Baskovsko ljudstvo se je že v davni zgodovini borilo za samostojnost, tako na primer že v prvem tisočletju našega štetja, takrat uspešno, proti Mavrom in Frankom. Pozneje pa so prišli vedno bolj v odvisnost Španije in Francije. Gibanje za samostojnost ali avtonomijo je med Baski, predvsem v zadnjem času, zelo močno, vendar pa doslej še ni imelo uspeha. Baskovska organizacija, o kateri je v zadnjem času veliko govora, se je borila že proti Francoski diktaturi — takrat za široko podporo ljudstva. V zadnjem času pa je zaslediti v skoraj vseh časopisih in javnih občilih široko zasnovano kritiko te organizacije, ker se le-ta s krutimi, ali kot se izražajo časopisi, s terorističnimi metodami bori za svojo avtonomijo.

Metode baskovske organizacije ETA v borbi za samostojnost so res zelo krute. Pripadniki organizacije ETA skušajo prizadeti španske oblasti tako, da grozijo z bombnimi atentati, posebno v mestih, kjer se nahajajo številni turisti. Kot pa dokazuje poročila, ki jih vsak dan lahko čujemo in beremo, pa velikokrat ne ostane samo pri grožnjah. Kot rečeno, takšne metode na noben način ne moremo odobravati,

ker največkrat prizadenejo nedolžne. Čeprav časopisje po vsem svetu ostro obsoja atentate, za katere je prevzela krivdo separatistična organizacija ETA (letos so terjali ti atentati že življenje 88 ljudi), se le-ta vendar misli boriti še naprej, tako dolgo, da bo dosegla popolno avtonomijo.

Ozadje terorističnih napadov v zadnjih tednih je predvsem štatut za avtonomijo, na katerega so se zedinile španske oblasti v Madridu. Baskovsko ljudstvo namreč ne more odobravati takšno avtonomijo, ki jim jo hočejo dati španske oblasti, avtonomijo namreč, ki je le „pesek v oči“, ki pa Baskom nikakor ne da zaželeno samostojnost in neodvisnost od Španije. Štatut za avtonomijo sicer vključuje avtonomijo na več področjih, tako v upravi, sodstvu itd., vendar pa zasedajo vodilne pozicije še vedno Španci, tako da nikakor ne moremo govoriti o neodvisnosti baskovskega ljudstva od španskih oblasti. Takšno avtonomijo pa je kot rečeno samo „pesek v oči“ baskovskemu ljudstvu, ker v zadnji konsekvenci pomeni še vedno popolno odvisnost od Španije.

Izšla je nova številka

koroške kulturne revije „Die Brücke“

Pred nedavnim je izšla nova, in sicer 9. številka koroške kulturne revije „Die Brücke“, ki jo ureja dr. Miriam Raggam-Lindqvist. Glavni del številke je tokrat posvečen množičnim občilom in so predvsem obravnavane razmere in razvoj koroškega radija. V reviji pa so poleg tega še akvareli prof. Pepa Grabnerja ter slike in kolaže drugih koroških umetnikov (tako na primer slike Egona Rubina, Elisabethe Kmöllner, Viktorja Rogy-ja itd.) Nadalje prinaša revija še nekaj krajših literarnih prispevkov in daljši prispevek o Mariji Ani, hčerki cesarice Marije Terezije.

Poblize je treba omeniti prispevke glavnega dela revije, prispevke torej, ki se bavijo s komunikacijskimi sredstvi ORF na Koroškem. Ernst Willner, intendant koroškega deželnega studia ORF, poda v začetku razprave nekaj misli k temi radija in televizije v Avstriji in posebno še na Koroškem. Sledi prispevek Petra Goritschniga, ki kot bivši intendant posreduje „kratak pogled nazaj“ v zgodovino in razvoj koroškega radija (v dveh stavih so omenjene tudi slovenske oddaje, sicer pa ni ni enemu nemškogovorečemu avtorju „uspelo“ omeniti kaj več o problematiki okoli oddaj v slovenskem jeziku, ki so, kot vemo, časovno zelo omejene in nikakor ne zadoščajo potrebam manjšine).

Sledijo prispevki k raznim radijskim oddajam, ki so jih napisali odgovorni za te oddaje. Do besede pridejo tudi odgovorni za slovenske oddaje na Koroškem. Tako piše na primer Helmut Hartmann o razvoju slovenske oddaje, ki je „mini-program“ avstrijskega radijskega programa ter vsebuje oddaje kulturnega, informativnega, zabavnega, poučnega in glasbenega značaja. Hartmann tudi ugotavlja, da so za razvoj manjšine potrebna moderna komunikacijska sredstva. France Vrbinc je nanizal točnejše informacije o zgradbi slovenskega programa. Pri obeh prispevkih pa je žal pogrščati kritično stališče k zgradbi slovenskih oddaj samih kot tudi k časovni omejitvi slovenskega programa v radiu, ki kot rečeno nikakor ne zadošča potrebam slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

V nadaljnjih prispevkih prideta do besede še dva koroška Slovenca, in sicer Borut Sommeregger in Peter Wieser, urednik Sindok-a, ki oba malo bolj kritično gledata na koroški ORF v zvezi s slovenskimi oddajami in sploh z interesi koroških Slovencev. Sommeregger na primer v tej zvezi kritizira posebno, da slovenska manjšina ni zastopa-

na v predstavništvu poslušalcev in gledalcev, medtem ko sta na primer zastopana oba kluba avtomobilistov. Peter Wieser pa v svojem prispevku nakaže rešitev vprašanja radija in televizije v Italiji. Primerja, kako je rešeno to vprašanje na

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjunu vabi na

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

v petek 3. avgusta 1979 ob 20. uri na Breznikovem campu ob Zablatniškem jezeru.

Sodelujejo: folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Zelezne Kaple, trio „Korotan“ s pevci in mešani pevski zbor našega pevskega društva „Danica“

Prisrčno vabljeni!

Južnem Tirolskem in kako v Avstriji. Medtem ko oddajnik Bozen oddaja celodnevni program v nemščini, pa v Avstriji oddaja koroški studio v slovenščini samo 50 minut na dan in še to v neugodnem času.

8. mednarodni mladinski glasbeni festival na Dunaju

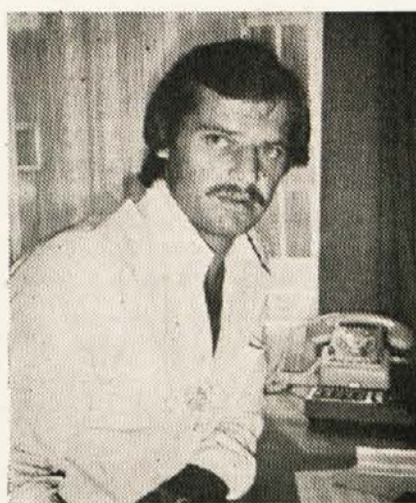
Med 4. in 26. avgustom se bo letos odvijal na Dunaju 8. mednarodni mladinski glasbeni festival. Medtem ko je bil festival v prejšnjih letih v začetku julija, bo letos preložen na avgust zato, da bi dal umetnostno-glasbeni okvir pri otvoritvi centra OZN (org. Združenih narodov) na Dunaju. Bila pa je za zamisel zveznega ministra dr. Bruna Kreiskega, ki je hotel v okviru otvoritve centra OZN dati možnost za lastno prikazovanje skupinam iz tretjega sveta. To iniciativo pa sta podpirala tudi generalni sekretar OZN dr. Kurt Waldheim in državni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger, realizacijo pa je podprla in omogočila tudi avstrijska

Zvezna vlada s tem, da je dala na razpolago izredno subvencijo.

Pod naslovom „Svetovni mladinski festival za glasbo in za prikazovalno umetnost se bo torej pričel 4. avgusta 8. mednarodni mladinski glasbeni festival. Od 4. do 10. avgusta bo takoimenovani teden zborov in orkestrrov, 10. avgusta bo sledil mednarodni festival skupin za moderno glasbo, ki bo trajal do 17. avgusta. Od 17. do 26. avgusta pa se bo odvijal teden gledališke umetnosti, plesa in folklorne. V tem tednu bo tudi otvoritev centra OZN (23. avgusta), pri kateri bodo v glasbenem delu sodelovale tiste orkestrske in zborovske skupine, ki bodo na festivalu zmagale. Skupine, ki bodo nastopale v tretjem tednu mednarodnega mladinskega glasbenega festivala pa bodo nastopale na prostorih okoli poslopj OZN 25. in 26. avgusta. Te predstave bo snemala tudi avstrijska televizija. Predelala jih bo v film, ki si ga bomo lahko ogledali v televiziji 31. avgusta.

Na letošnjem mladinskem glasbenem festivalu bo skupno sodelovalo okoli 100 skupin iz 39 dežel s približno 5000 sodelavci. V tednu zborov in orkestrrov bo nastopilo 24 zborov iz 16 dežel in 13 orkestrrov iz 10 dežel s 1940 sodelavci. Na mednarodnem festivalu skupin moderne glasbe pa bo sodelovalo 26 skupin iz 11 dežel s 166 glasbeniki, v tednu gledališke umetnosti, plesa in folklorne pa 38 ansamblov iz 26 dežel s 1300 plesalci in igralci. Na Dunaju, Nižjem Avstrijskem in Gradiščanskem bo na sporedu skupno približno 200 koncertov in plesnih predstav.

V začetku prvega in drugega tedna bodo v okviru festivala v prostorih „Sophtensäle“ tekmovanja, katerih se bodo lahko udeležile vse skupine, očejevala pa bo skupine pri tej priložnosti mednarodno zasedena žirija. Najboljši orkester, najboljša skupina za moderno glasbo in najboljši zbor pa bodo na stroške avstrijske Zvezne vlade lahko ostali na Dunaju do viška festivala in otvoritve centra, dne 23. avgusta.

V času priprav za uprizoritev Prežihovih „Samorastnikov“ v Spodnjih Vinarah v Podjuni (jutri 4. avgusta in prihodnjo soboto 11. avgusta, v primeru slabega vremena bo preložena za en dan, se je z režiserjem igre Marjanom Srećenec pogovarjal naš sodelavec Franci Zwitter ml.

Tovariš Marijan, lani je bila po dolgem času na Koroškem zopet uprizorjena množična gledališka predstava na prostem, ki jo letos ponovite. V obeh primerih pa ne gre za že tradicionalno koroško „Miklovo Zelo“, ampak je na programu Mikelnova dramatisacija Prežihove novele „Samorastniki“. Kako je prišlo do tega?

Res je, da smo prvotno tudi lani že načrtovali ponovno uprizoritev „Miklovo Zelo“ na zgodovinskih tleh v Rožu. Saj je več okroglih obletnih govorilo za ta načrt. Vendar zaradi raznih vzrokov in nasprotovanj določenih krogov ta ideja končno ni bila izpeljana. Mislim pa, da je v tem tudi določena sreča, saj ima slovenska dramatika bogato zakladnico gledaliških tekstov, ki se prav tako tičejo naše problematike, ki jih še nismo videli v taki obliki in ki so hkrati prav tako idealni za uprizoritev na prostem. Tako je bilo kar več tekstov na izbiro, s katerimi bi bili lahko začeli z institucionalizacijo naših slovenskih poletnih iger na Koroškem.

Da sem se lotil ravno „Samorastnikov“ ni slučajno. Saj ravno ta lema zelo dobro prikazuje našo zgodovino in sedanjo realnost. K temu še pride, da me je realizacija te igre mikala že vrsto let. Tekst je dober, film je bil uspešen, pa bi morala uspeti tudi uprizoritev, sem si mislil. Začetka so sicer ljudje imeli določene (v prvi vrsti ideološke) pomisleke proti tej igri, tekst se jim je zdel „prerobit“ in podobno. Vendar so kmalu spoznali, da gre tu v prvi vrsti za umetnino. Rezultat pa je to mnenje le potrdil: imeli smo izreden uspeh in to kljub izredno kratkemu roku priprav, v katerem pa je igrala skupina neverjetno poživalno delala, saj smo imeli skozi poldrugi mesec dnevne vaje. Na ta način pa smo tudi dosegli visoko kakovost uprizoritve.

V čem vidiš pravzaprav prednosti (in tudi pomanjkljivosti) takih ali podobnih množičnih uprizoritev na prostem?

Prednosti in pomanjkljivosti se po mojem mnenju izenačijo. Igralni prostor npr., ki sem ga našel po golem slučaju, je, rekel bi, idealen koroški amfiteater. Intimna jasa omami od vsega začetka tako igralca kot gledalca in ustvarja vzdušje, ki privede nujno (pri dobri igri) do katarze.

Strokovnjaki za mladinsko literaturo bodo zasedali v Celovcu

Od 25. do 30. avgusta 1979 bo v Celovcu zasedanje mednarodnega inštituta za mladinsko literaturo in raziskovanje branja. Naslov tega zasedanja bo „Otrok v zrcalu svojega branja“, bilo pa naj bi to zasedanje en majhen prispevek k „letu otroka“, ki ga je za letos proglasila UNESCO.

Prireditelji pričakujejo na zasedanje okoli 200 udeležencev iz ZRN, Avstrije, Švice, Češkoslovaške, Danske in ZDA, razpravljali pa bodo v tem krogu eksperiti za otroško in mladinsko literaturo o problemih moderne otroške literature. Navzoč bo pri tem zasedanju tudi sedanjí predsednik mednarodnega združenja za knjige za mlade ljudi, ki bo referiral o specifičnih problemih mladinske literature.

Posebno zanimanje navzočih bo veljalo pri tem mednarodnem zasedanju v Celovcu mladinski literaturi, ki se bavi z zgodovinskimi temami. V tem okviru so prireditelji napovedali branje dveh mednarodno priznanih avtorjev mladinskih knjig, in sicer sta to H. G. Noack in H. Plate. Zanimivi sta predvsem dve temi, o katerih bodo

Pogovor z režiserjem Prežihovih „Samorastnikov“ Marijanom Srećenecem

V bistvu pri dobrem tekstu predstava na prostem ne predstavlja nobenih ovir. Nasprotno, ravno pri neki igri, ki obsega, kakor „Samorastniki“ 16 slik, je tu mogoče realizirati dogajanje, snov, vsebino brez večjih zastojev, ki bi bili na normalnem odru nujno potrebni.

Ceprav sem sicer nasprotnik mešanja več umetniških zvrsti, pa sem pri „Samorastnikih“ primoran seči po filmski povezavi, da ohranim oziroma ustvarim enotnost 16 slik. Tu ima film nekako funkcijo starogrškega, komentirajočega zbora, ki pripomore, da lahko preskočim tako čas kakor tudi kraj dogajanja, pa vendar ohranim ločilen poleg vsebine.

Sicer pa je seveda — zdaj čisto organizatorično — na prostem mnogo več dela kot na normalnem odru — od nastavljanja kulise, ozvočenja, razsvetljave ipd. — to je toliko dela in truda, česar se normalen gledalec sploh zaveda ne.

Kako nastane pri tebi gledališka produkcija? Si režiser „diktator“ ali pa delaš kolektivno?

Dejal bi, da se nahajam nekje v sredini. Diktator gotovo nisem, saj sicer ne bi imel igralcev. Vendar pa začnem vsako produkcijo z izdelanim režijskim konceptom. To je pač težava pri delu z igralci amaterji: v profesionalnem gledališču lahko vsak čas spreminim svoj koncept ali določene njegove dele — to za profesionalne igralce pač ni noben problem. Drugače je pri amaterjih, tu bi izgubil vsako avtoriteto, če bi določene scene po večkrat preurejal. Pri vsakem igralcu mi gre za to, da iščem v njem, kot je dejal eden najbolj znanih evropskih režiserjev, moj učitelj profesor Korun, tisto identiteto, ki jo naj predstavlja. Mislim, da mi je to pri „Samorastnikih“ uspelo.

Vendar se je ravno ob „Samorastnikih“ bridko spoznalo pomanjkanje profesionalizacije drugih gledaliških funkcij, kot so npr. kostumacija, maske, scenografija, glasba itd. Topol mi je še uspelo, da sem si pridobil v ta namen izvrstne profesionalce iz malične dežele, kol Sašo Kumpa za sceno, Mileno Kumrovo za izbor kostumov, Olivera Telmana za glasbo — tu mi je pomagala tudi RTV. Vendar pa vlada doslej vse premalo razumevanja v odgojnih vrstah za potrebo profesionalizacije našega gledališča. Zato žal letos tudi ni prišlo do nadgraditve lanske letošnje produkcije.

(Dalje na 8. strani)

Knjiga o vojnih zločinih v založbi „Globus“

Da bi razkrinkali maske takoimenovanih „političnih žrtv“ vzhodnega bloka, ki dejansko nadaljujejo hladno vojno zahodnih držav proti Sovjetski zvezi in drugim državam, je izdala dunajska založba „Globus“ knjigo pod imenom „Ukrajinski nacionalizem“.

Po drugi svetovni vojni so številni kolaboraterji nemških fašistov in vojni zločinci proti lastnemu narodu zbežali pred zasluženimi kaznjami v zahodne države, posebno še v Kanado, ZDA in Južno Ameriko. Tam slej ko prej nemoteno živijo življenje „uglednih meščanov“, hkrati pa predsedujejo raznim emigrantskim skupinam in terorističnim organizacijam, ki izdajajo hujšakaške časnike, organizirajo sabotažne in subverzivne akte proti suverenim državam in njihovim diplomatskim zastopnikom v tujini. Ob tem se občajno skrivajo za masko narodnih ali verskih skupin, ki da se borijo za svoje pravice, dejansko pa razširjajo fašistično ideologijo in bi radi zavrteli in zaustavili kolo zgodovine — pa naj se sedaj imenujejo ustaši, četniki, Sudetski Nemci ali Ukrajinci.

Avtor knjige „Ukrajinski nacionalizem“ Michael Hanusiak dokaže na 180 straneh z obilico, deloma prvič objavljenim slikovnim in dokumentarnim materialom, da so Ukrajinski nacionalisti, ki so v Kanadi, ZDA, ZRN in Švici združeni v „Organizaciji ukrajinskih nacionalistov“ bili v predvojnem in vojnem času najmarljivejši pomagači nemškega fašizma, antisemiti najbolj krvavega kova, ki so v brutalnosti proti lastnemu — antifašistično usmerjenemu — ljudstvu daleč prekašali svoje „vzore“. Njih ideologija je bila že v dvajsetih letih tega stoletja skozi in skozi rasistična, antisemitska, fašistična, ki so jo še predelali po izidu „Mein Kampf“-a in podobnih produktov. Pri njih nikakor ne gre za „politične preganjance“, marveč za krvoločne zločince, zverine v človeških obelkah. To dokazujejo številne zbrane izpovedi prič, ki so preživele taborišča smrti in KZ v Lvovu in drugih mestih Ukrajine in Poljske. Ti tipi ne zaslužijo nobene podpore ali pomilovanja.

Velik uspeh folklornega srečanja v Železni Kapli

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli lahko s ponosom gleda na svojo kulturno dejavnost. Posebno na folklornem področju gotovo sodi med najaktivnejša društva, saj v njegovem okviru delujejo kar tri folklorne skupine, ki imajo za seboj že številne nastope doma in v tujini. Zato je tudi povsem razumljivo, da je SPD „Zarja“ lani dalo pobudo za srečanje folklornih skupin. Že tedaj je prireditev povsem uspela, čeprav so jo organizirali prvič.

Preteklo nedeljo je v Železni Kapli spet bil praznik folklorne. Na povabilo „Zarje“ so ta dan prišle tri

skupina Vellachtaler Volkstanz-gruppe in vse tri folklorne skupine „Zarje“ Razen tega je nastopila tudi Vellachtaler Trachtenkapelle, za splošno družabnost in ples je po prireditvi igral domači instrumentalni ansambel „Obir-kvintet“.

Predsednik SPD „Zarja“ Peter Kuhar, ki je pozdravil številno občinstvo, je izrekel dobrodošlico županu Josefu Lubasu in ostalim članom občinskega odbora. Posebno razveseljivo je bilo to, da je med obiskovalci bilo mnogo gostov turistov, ki v Železni Kapli in okolici preživljajo svoj letni dopust. Skoraj je slišati neverjetno, toda resnično: zmanjkalo je vstopnic, tako da so organizatorji na hitro morali preskrbeti dodatne listke za vstopnico. Tako se je preteklo nedeljo pred hotelom Obir zbralo več kot tisoč obiskovalcev, ki so občudovali pisano paleto narodnih

Zgoraj: množica ljudi na kraju prireditve pred hotelom Obir v Železni Kapli
spodaj: ena izmed folklornih skupin — SPD „Zarja“ iz Železne Kaple

Življenjski jubilej Lesjakove mame

Pred kratkim je praznovala svoj 75-letni življenjski jubilej priljubljena Marija Kanžian, p. d. Lesjakova mama na Robežah. V zvezi z njenim življenjskim jubilejem jo je obiskala in ji prisrčno čestitala tudi delegacija Zveze koroških partizanov in ji podarila košarico z darili.

Zveza koroških partizanov je čestitala ženi, ki je v vseh letih svojega življenja ostala zvesta slovenskemu narodu, posebno še v času fašistične strahovlade. Z vso družino je od avgusta 1942 naprej, ko se je pri njej oglasil po prvi bitki s SS-ovci Kranjčev bataljon, sodelovala s partizani. Zdravila je ranjene partizane in jim nudila obširno pomoč, vsa leta je delala tako spretno, da je niso odkrili in izsledili. Pri Lesjakovi hiši je imel tudi stalno javko Johan Zupanc, ki je znan kot pionir upora na Koroškem.

Tudi njen mož Joza Kanžian je šel med partizane in se boril proti fašističnem nasilniku. Težke gospo-

darske okoliščine v medvojnem času so iz njega oblikovale disciplinirane in značajnega človeka, ki je bil po vojni dolga leta v glavnem odboru Zveze koroških partizanov. 9. decembra 1973 pa je umrl na pljučni bolezni. Njegov najstarejši sin, Jožef Kanžian, pa je pustil svoje mlado življenje na Zavrhu, ko ga je izdal domačin. Njemu je postavila družina kemalu po vojni spomenik.

Družina Lesjakove mame je še danes zvesta ciljem narodnoosvobodilnega boja in vestno oskrbuje partizanski spomenik na Robežah, ki spominja na prvi spopad z fašističnimi enotami na koroških tleh. Jubilatka je svoje otroke vzgojila v narodno zavedne ljudi, ki se aktivno vključujejo v društveno delo koroških Slovencev.

Jubilantki želimo še veliko zdravja in uspeha pri njenem požrtvovalnem delovanju ter se pridružujemo čestitkam, ki jih je sprejela ob svojem jubileju.

Srečanje planincev treh dežel

Mnogo let se planinci treh dežel — Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije — srečujejo na prijateljskih srečanjih, ki se izmenoma odvijajo v omenjenih treh deželah. Letošnje srečanje bo v soboto 13. in nedeljo 14. oktobra v Kranju, katerega organizator bo Planinska zveza Slovenije.

V soboto 13. oktobra bodo na sporedu predavanja in skupna večerja, v nedeljo pa bo skupen izlet v hribe.

V okviru letošnjega srečanja treh dežel bodo izdali vodiča o 10 naravnih zaščitnih področjih v vsaki omenjenih treh deželah in karto z označenimi postojankami, kjer se lahko prijavijo nesreče. Na delovnem zasedanju bodo tudi poročali o doseganih skupnih akcijah (30 vrhov, smučarski vzpon na zasnežene vrhove, skupni mladinski izleti) ter o gorskih poteh na območju državnih meja.

Tradicionalnega planinskega srečanja treh dežel se iz Avstrije udeležijo sledeča planinska društva: Österreichischer Alpenverein, Naturfreunde, Österr. Touristenclub, Slovensko planinsko društvo v Celovcu ter poleg zastopnikov društev tudi razne privatne osebnosti.

Namen teh srečanj je v omenjenih treh deželah ustvariti prijateljsko vzdušje med planinci. To prizadevanje je lep doprinos k medsebojnemu razumevanju med narodi.

OBIŠČITE Werner Bergovo razstavo V PLIBERKU

plesov, katere so izvajale omenjene folklorne skupine, ki so zajemale skupno nad stoštirideset sodelujočih. Vzdušje na prireditvenem prostoru je bilo čudovito, brnle so filmske kamere in škricali fotoaparati, vse za spomin na dopust, s katerim bodo goslje odhajali na vse konce Evrope. Navdušeno občinstvo pa je tudi videlo dobro voljo slovenskih prosvetašev v Železni Kapli, ki so prireditvi dali mednarodni pomen, tako tudi tajnik Miha Travnik, ki je posamezne točke napovedoval v obeh deželnih jezikih.

Drugo srečanje folklornih skupin v Železni Kapli je izzvenelo v prijetno ljudsko veselico. Organizatorjem gre vse priznanje in pohvala.

PISMO BRALCA

Več resnosti v poročanju

Pred nedavnim je neki dunajski časopis z velikimi črkami objavil vest, da je v Jugoslaviji velika nevarnost s strani klopov — to je majhnih živalic, ki prenašajo oziroma povzročajo nevarno bolezen — vnetje možganske mreže. Za mnoge turiste, ki so bili namenjeni v Jugoslavijo na dopust, je bila ta vest, pravi šok, tako da so se mnogi premislili in odšli v druge kraje ali pa ostali doma. Verjetno je bil to namen časopisa oziroma tistih, ki so to vest o klopih tako gromozansko napihnili.

V pojasnilo ob tej vesti naj poveljmo, da bi bilo prav pometati tudi pred lastnim pragom, kajti te nevarne živalice klope imamo že nekaj let tudi v Avstriji, kjer je bilo v teku let inficiranih že na stotine ljudi in je bilo že več smrtnih primerov. Stari pregovor pravi — ne hodi na sonce, če imaš maslo na glavi. Zato se tem bolj čudimo, kakšno moralo imajo nekateri časopisi, ki vidijo napake samo pri drugih, pri svojih lastnih pa hlinavsko zapirajo oči. „Osiranje“ drugih je sploh neka razvada nekkih avstrijskih poročevalcev. Naj omenimo samo en primer med mnogimi, ki je avstrijski tisk poročal, da so v sosednji Italiji klobase tudi iz podganjega mesa. Ker tega v Avstriji nismo mogli dokazati, smo na slabem glasu kot obrekovalci.

Dopisnikom in poročevalcem svetujemo več resnosti in odgovornosti pri poročanju. Avstrijsko ljudstvo odklanja takšno ne odgovorno poročanje, ki prav gotovo nič ne koristi pač pa samo škoduje ugledu Avstrije.

J. K.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO RADIŠE

v a b i n a

srečanje pevskih zborov

OB 75-LETNICI OBSTOJA

v nedeljo 26. avgusta 1979 ob 14. uri
v Kulturnem domu na Radišah

Sodelujejo:

mešani zbor SPD „Bilka“, vodi Joško Boštjančič
moški zbor SPD „Edinost“, vodi Valentin Pavlič
mešani zbor SPD „Gorjanci“, vodi Stanko Wrulich
moški zbor SPD „Jepa-Baško jezero“, vodi Martin Ressmann
moški zbor SPD „Kočna“, vodi Anton Feinig
moški zbor KUD „Stane Žagar“, vodi Egi Gašperšič
folklorna skupina „Planina“, vodi Mira Oraže
moški zbor SPD „Svoboda“, vodi Stanko Černic
tamburaški zbor SPD „Zvezda“, vodi Dorica Sabotnik
mešani in moški zbor SPD „Radiše“, vodita Šimej in Stanko Wrulich

Po prireditvi bo zabava na prostem

Ljubitelji slovenske pesmi in kulture prisrčno vabljeno! Odbor

KOTMARA VAS

Občinska seja

Na praznik svete Ane, v četrtek 26. julija, je bila že tretja seja novoizvoljenega občinskega odbora. Obravnali je bilo treba dvanajst točk. Kljub razmeroma velikemu obsegu seja ni trajala pretilano dolgo; to pa je bilo možno samo zaradi stvarne razprave. Razen enega so bili vsi sklepi soglasni. Odbornika FPÖ ni bilo na sejo. Kot običajno so bila tudi tokrat na sporedu najprej pismena vprašanja raznih odbornikov. Zastopnik EL Jože Wakounig je vprašal, kdaj bo občina omejila hitrost na poti proti Prebljam (ozka, nepregledna pot, huda gužva in povečana nevarnost ob prireditvah na športnem igrišču) in kdaj bo omejila širino, višino in hitrost na skrajno nepregledni poti mimo Habnarča v Kotmari vasi. Zupan Struger je odgovoril, da bo občina poskrbela, da se bo to čimprej uredilo. Pot proti Prebljam bodo na nekem izredno nepreglednem mestu tudi razširili. Treba pa bo tudi postaviti opozorilni znak, da kmetje gornjo po tej poti živino na pašo. Omenili je treba še vprašanje odbornika Hanzeja Hafnerja (ÖVP), kdaj bo občina poskrbela za ograjo na mostu v Senkandolfu. Zupan je odgovoril, da bo 1. avgusta komisioniranje za regulacijo kolmirškega potoka in da bodo skušali to stvar urediti v tej zvezi (regulacijo kolmirškega potoka je zahtevala tudi EL v svojem volilnem programu).

Lani je občina izdelala nov prostorski načrt. Pri deželni vladi pa so ga delno zavrgli. Prizadetih je bilo deset parcel. Občinski odbor je soglasno potrdil lanski načrt in s tem tudi spremembo namembnosti (stavbišča) pri omenjenih desetih parcelah.

Precej sredstev požre vzdrževanje kotmirške osnovne šole. V sklad z zidavo šol (Schulbauaufonds) bo občina morala vplačati 1.200.000.— šilingov. Potrebno posojilo bo odplačevala skoz 15 let. Letos bo tudi treba nanovo premazati lesene opaže na šoli in leseno balkonsko ograjo. Najcenejši ponudnik je bila plesarska firma Hans

Scarsini iz Celovca (32.850.— šilingov), ki bo dela izvedla.

Treba je bilo tudi izvoliti porotnike (Schöffenkommision) za celovško sodišče. Imenovani in izvoljeni so bili Jozi Pack za EL, podžupan Emil Müller in šolski ravnatelj Josef Schwarz za SPÖ, Leopold Leutschacher za ÖVP in Florijan Jakopitsch za FPÖ. Ker bo 9. avgusta volitev poveljnikov gasilskih društev v Kotmari vasi in na Brdih, je bilo treba imenovati prisednike.

Občina potrebuje zemljišče za halo za stroje. Zdaj so stroji spravljani v garaži sredi vasi. Ropot moti sosede. Zaradi tega bo občina odkupila primerno zemljišče od Sigija Valentina (125.— šilingov za kvadratni meter; zemljišče, veliko nekaj nad 3000 kvadratnih metrov, bodo še izmerili).

Za lastne potrebe in za potrebe občanov bo občina kupila novo napravo za fotokopiranje (Agfa-Gevaert). Aparat bo na razpolago tudi občanom (fotokopiranje dokumentov, gradbenih načrtov idr.).

Izgradnja in vzdrževanje občinskih poti (vsega 42 km) bremenita zelo močno občinsko blagajno. Pred kratkim so asfaltirali pot skozi Reko in pot proti Zgornjim Gorjam. Dela je izvedla firma AG für Bauwesen iz Celovca (cena po ponudbi od 29. maja 1979 1.722.108.— šilingov). Za izgradnjo poti proti novemu naselju na Majhinovem bregu v Trabesinjah (1.430.000 šilingov) in za popravilo stare ceste od llovja proti Gorjam pa bo treba najeti posojilo 1.500.000.— šilingov. Zaradi popravil na stari cesti daljuje žilpolska občina kolmirški še 128.000 šilingov. Pri razpravi o občinskih poteh je menil odbornik ÖVP Franz Ebner, da so prebivalci obronkih krajev zapostavljeni, češ, center dabi urejene poti zastoj, obroniki pa morajo plačevati.

Na sporedu je bilo tudi nekaj personalnih vprašanj.

V začetku seje je zapisogel še novi občinski odbornik Maks Veralschnig (SPO).

Delegacija mladinskega odbora SKGZ iz Trsta obiskala Koroško

Pred dnevi je delegacija mladinskega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu pod vodstvom Borisa Siega obiskala sedež Zveze slovenskih organizacij v Celovcu.

Tajnik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser je ob tej priložnosti člane mladinske delegacije seznanil s problemi, ki tarejo našo narodno skupnost na Koroškem, ki se mora še vedno trdo boriti za svoj obstoj. V okviru pogovora je bilo ponovno poudarjeno, da je člen 7 avstrijske državne pogodbe slej ko prej podlaga za reševanje nerešenih vprašanj naše narodne skupnosti.

Na večdnevem obisku po Koroškem je delegacijo spremljal zastopnik Zveze slovenske mladine Janko Malle.

Slovenski vestnik se prizadeva za boljše stike na terenu

Glasilo Zveze slovenskih organizacij Slovenski vestnik je pred nedavnim sprožilo akcijo, katera naj bi pomagala, da bi imelo uredništvo čim boljše stike z bralci in slovenskim prebivalstvom na podeželju. Gre v bistvu za to, da slišimo najrazličnejša mnenja, ki se tičejo našega lista ter, da na podlagi tega izboljšamo kvaliteto, na drugi strani pa, da intenziviramo stike s prebivalstvom in na ta način spoznamo še bolj težave naših ljudi ter jim pomagamo, v kolikor nam je to mogoče. V okviru te akcije se nahajajo v vseh podjunskih občinah mladi aktivisti, ki jih vam želimo predstaviti, vsak teden po enega. Ti bodo na kratko podali vtise ter izkušnje, ki so si jih pridobili pri delu na terenu.

Prvo kar človek doživi, če poluješ po severni meji dvojezičnega ozemlja po Grebinju, Rudi, občini Velikovec, Djekšah itd. je, da ni povsod zaželjena oziroma ni več doma slovenska beseda. Najlažje v materinem jeziku še nagovoriš stare ljudi, ki jih je vihar zgodovine sicer majal, vendar jih ni mogel zlomiti. S srednjo generacijo v tem oziru že nastajajo problemi, ki pa nikakor niso v skladu s problemi mladine v teh krajih. Le-ta se izseljuje iz oddaljenih in odročnih krajev in grap v mesta in industrijske centre, gre s trebuchom za kruhom in je s tem seveda izpostavljen tudi nasilni asimilaciji, ki jo človek

tukaj direktno opašaš. Par let iz domače hiše, brez kontakta s slovenskogovorečimi sovrstniki, in že je zanje slovenska materina beseda tuj jezik.

Tislim, ki še govorijo v slovenskem jeziku in ki se upirajo asimilaciji, je Slovenski vestnik zvest spremljevalec, ki jih je spremljal skozi vse čase do danes, ki jim je opora in pomoč. Le-ti se veselijo na vsak petek, ko ga dobijo spet v roke, da jih ponese v drug svet dela in borbe koroških Slovencev.

Kar se tiče vsebine našega lista, jih pravzaprav zanima vse, posebej pa še narodnostna politika. Zelo radi prebirajo tudi novice iz doma-

čih krajev, katerih pa bi si želeli še več. Gospodnje rade hvalijo 6. stran, kmetje pa bi želeli, da bi se njim polagalo večjo važnost in pozornost. Pa tudi za mladino bi bilo treba več pisane slovenske besede. Nasplošno pa odjekne pri naših ljudeh roman v nadaljevanjih, vendar bi bilo treba izbrati take romane, ki so napisani v še bolj poljudni obliki.

Zaključno pa je treba ugotoviti, da bodo osrednje organizacije koroških Slovencev morale nekaj ukreniti, da ne bo popolnoma zamrla slovenska beseda v obmejnih predelih dvojezičnega ozemlja.

Usposobitev mejnih prehodov

Kot smo že poročali se sosednja dežela Slovenija zelo prizadeva, da bi mejni prehod med Avstrijo in Jugoslavijo na Pavličevem sedlu postopoma usposobili in prekvalificirali v meddržavnega. Ta prehod je edini, ki povezuje Koroško s Savinjsko dolino.

Mejni prehod na Pavličevem sedlu se nahaja na 1339 m višine in je najvišji mejni prehod med Avstrijo in Jugoslavijo, preko katerega je možno priti z vozilom (najvišji je bil mejni prehod preko Ljubelja — 1370 m, ki pa je zaprt oziroma opuščen).

Če bi to cesto preko Pavličevega sedla nekoliko preuredili (zlasti na naši strani), bi ta mejni prehod postal nova turistična atrakcija, saj bi se pot v svetovno znano Logarsko dolino z znamenitim slapom Rinko (začetek reke Savinje) skrajšala z naše strani za najmanj dvajsetkrat; nasplošno pa bi se prebivalcem Savinjske doline, ki so zaradi svoje geografske lege zelo odrezani od zunanjega sveta, odprla nova vrata v svet oziroma v Avstrijo. Usposobitev mejnega prehoda na Pavličevem sedlu bi bila ogromnega turističnega in go-

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah vabi na

FOLKLORNI VEČER

v petek 10. avgusta 1979 ob 20.15 uri v Kulturnem domu v Ločah.

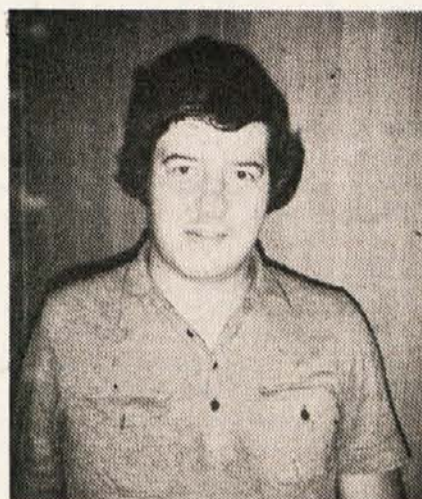
Sodelujejo: folklorna skupina SPD „Zarja“ v Žel. Kapli, ansambel „Hanzija Artača“ moški zbor domačega društva in domači tamburaški ansambel

Povezuje dr. Reginald Vospernik

spodarskega pomena za obe sosednji državi.

Dolgoletna želja zlasti občanov Železne Kaple in Globasnice je, da bi se na območju Luža-Koprivna uredil nov mejni prehod med Avstrijo in Jugoslavijo, ki bi povezoval naše kraje s Črno v Mežiški dolini. Kot smo poročali, je tudi ravenska občina pripravljena podpreti pobude našega prebivalstva in je pred nedavnim predlagala delegaciji SR Slovenije v komisiji za obmejno sodelovanje med SR Slovenijo in republiko Avstrijo, da te pobude sproži in podpre tudi na jesenskem zasedanju te komisije v Železni Kapli. Če bi realizirali obe pobudi, bi to bilo v veliko korist turistom in gospodarstvu. Prava atrakcija pa bi bila cestna povezava preko obeh mejnih prehodov in sicer v obliki krožne vožnje iz Železne Kaple preko Pavličevega sedla v slikovito Logarsko dolino, planinski turistični kraj Solčavo, v Koprivno ter preko sedla Koprivna-Luža skozi privlačno Lepeno nazaj v Železno Kaplo. Posebnost te vožnje bi bila obkrožitev znamenite Olševe s Počko z jizalom.

SAK ima novega predsednika

Zadnjo soboto je bil v Globasnici občni zbor Slovenskega atletskega kluba, na katerem je bil izvoljen za novega predsednika Walter Gutovnik. V kratkem pogovoru z urednikom Slovenskega vestnika je orisal nadaljnje cilje SAK-a:

Kot edino slovensko nogometno društvo ima SAK na Koroškem gotovo tudi važno politično funkcijo; dokazati hočemo, da smo koroški Slovenci zastopani v vseh panogah družbenega življenja na Koroškem, torej tudi v športni. Čeprav smo nedvomno imeli v zadnjih letih lepe uspehe, tako npr. vstop v koroško

podlgo, pa se je pokazalo, da je le zelo težko izhajati brez lastnega igrišča; v ta namen bo naš prvi cilj, da si adaptiramo svoje igrišče, kar pa je povezano s finančnimi problemi. Vendar sta nam centralni organizaciji že obljubili finančno podporo. Mi pa se bomo potrudili, da bomo poboljšali organizacijo članstva, da bi tudi na ta način olajšali našo finančno zmogljivost.

Na športnem področju bomo skrbeli za forsiranje lastnega naraščaja — saj imamo že doslej kar tri moštva prvo, pod 23 in mladinsko; v nadaljnjem bo treba izobraževati lastne športne kadre, dolgoročno pa nameravamo preiti tudi na druge športne panoge, npr. na namizni tenis ipd. Seveda pa bomo tudi nadaljevali že doslej izredno plodno sodelovanje z NK Olimpijo Ljubljana.

Za letošnji cilj smo si zastavili, da se etabliramo v koroški podlgi, saj igrajo v njej zelo močna moštva in lahko vsako vsako premaga. To se bo kazalo že v naši prvi tekmi novega prvenstva 15. avgusta na Košatovem igrišču v Celovcu, ko bomo nastopili proti izpadlemu iz Koroške lige KAC-u, ki se letos bori za ponovno vstop vanjo. Gotovo bo prišlo do napete tekme in merjenja sil med izpadlim iz Koroške lige in novincem v podlgi. Upamo, da nas bo podprlo veliko število prijateljev in navijačev v tej naši premieri.

Kulturno srečanje v Kamenici

Dne 28. in 29. julija je bilo tradicionalno kulturno srečanje med sosednimi narodi in Kamenici. Bilo je to letos že 8. srečanje kulturnih skupin sosednih držav na Kamenici, in kot vsako leto se je tudi letos razveselila ta manifestacija množične udeležbe. Kamenica, hribovska planota med Staro goro in Dolenjim Trbiljem, je torej preteklo soboto in nedeljo privabila številne skupine iz Jugoslavije, Avstrije in Italije. Srečanje na Kamenici pa je za udeležence že od vsega začetka simbol bratstva in sodelovanja med sosednjimi narodi in nenazadnje tudi simbol boja za naše pravice.

Kamenica nas spominja na slovenske tabore v preteklosti, takrat, ko se je začelo prebujanje slovenskega naroda, zato je tudi simbol za našo borbo za pravice, ki so nam še vedno pridržane. Za pravice pa se ne borimo samo koroški Slovenci v Avstriji, tudi beneški Slovenci skušajo na primer na Kamenici opozarjati na še nerešene probleme, na njihov boj za narodnostne, gospodarske, socialne in človeške pravice.

Karakteristično za to manifestacijo je, da ima mednarodni značaj. Na njej sodelujejo namreč sosednji narodi, ki eden drugega podpirajo v boju za svoje pravice, v pravičnem boju za svoj obstoj.

Prireditve na Kamenici žanjejo vsako leto dosti uspeha, uspešna pa je ta manifestacija zlasti še za razvoj slovenske narodnostne skupnosti v Kanalski dolini. V Kanalski dolini se je predvsem v zadnjih letih zbudila borbenost slovenske manjšine, vedno znova nastajajo na tem področju nova slovenska društva, ki imajo skupen cilj, doseči namreč svoje narodnostne pravice.

S strani koroških Slovencev se je letos udeležila tega srečanja tamburaška skupina Slovenskega prosvetnega društva „Jepa-Baško jezero“, iz Loč, ki je s svojo prisotnostjo izrazila solidarnost beneškim Slovincem v Italiji, v boju za svoje pravice, nenazadnje pa tudi našo voljo, boriti se za svoje, nam še vedno pridržane pravice, za izpolnitev sedmega člena državne pogodbe.

ŠKOCIJAN

Tudi gostje spoznavajo slovensko prosvetno dejavnost

V občini Škocijan, ki je po mnenju uradne Avstrije nemška občina, je slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ v presledku štirinajstih dni priredilo kar dva uspešna kulturna večera, ki sta med drugim tudi številnim gostom, ki so na dopustu na južnem Koroškem, pokazala, kje da živimo Slovenci in da jih tudi uradna politika ne more izbrisati.

Že v petek 20. julija je domače prosvetno društvo priredilo „Pester večer“ za domačine in turiste v gostilni Picej na Žamanjah. Moški pevski zbor „Vinko Poljanec“ se je predstavil s slovenskimi pesmimi, zapel pa je tudi po eno nemško in nizozemsko pesem; slednjo zaradi tega, ker je bil pretežen del gostov iz Nizozemske. Trio Korotan je z instrumentalno glasbo in pesmimi razveselil goste. Posamezne točke tria je napovedoval Franc Starc, posamezne točke sporeda pa je povezovala učiteljica Helga Mlinar, ki je ob začetku tudi pozdravila občinstvo v slovenščini in nemščini. Nizozemske goste je posebej pozdravila gospa Yvonn Wölbl, rajena Nizozemka, ki živi že dalj časa na Koroškem. Seznanila je publiko s položajem koroških Slovencev in z delovanjem domačega slovenskega prosvetnega društva.

V soboto 28. julija je Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ vabilo na folklorni večer v farno dvorano v Škocijanu. Gostovala je folklorna skupina „Karavanke“ iz Tržiča, ki je nastopala s folklorno skupino in tudi z oktetom. Folklorna skupina je predvsem navdušila goste z venčkom gorenjskih plesov, s prekmurskimi plesi pri katerih se opaža že madžarski vpliv ter z drugimi plesi jugoslovanskih narodov, med katerimi je še posebno vžgal makedonski ples. Predvajanje plesov je bilo na zelo visoki umetniški ravni. Zbranemu občinstvu se je tudi tokrat s slovenskimi pesmimi predstavil domači moški pevski zbor „Vinko Poljanec“, ki ga vodi znani dirigent Hanci Kežar. Zapel je tudi eno nemško in eno nizozemsko pesem. V odmoru je zapela Romana Ogrin.

Pri obeh prireditvah je bila dvorana zasedena do zadnjega kotička, prav tako je dolgo trajal aplavz pričal o navdušenju gostov in domačinov pri obeh izredno uspešnih prireditvah.

Pohodniki oblegali Obir

V nedeljo je Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem organiziralo 4. pohod na Obir oziroma Ojsterc, katerega se je kljub mnogim prireditvam, ki so bile to nedeljo, udeležilo blizu sto navdušenih prosvetašev in prijateljev narave.

Prvega pohoda na Obir leta 1975 se je udeležil tudi — danes že pokojni — selški župan Herman Velik, tako da so ti pohodi hkrati spominski pohodi v čast temu nepozabnemu rodoljubu in šolniku. Podrobneje o tem uspelem izletu bomo poročali prihodnjič.

Ekskurzija v okviru celovškega lesnega sejma

Posebnost v okviru letošnjega celovškega lesnega sejma, ki bo trajal od 11. do 19. avgusta, bo gozdarska ekskurzija dne 15. avgusta, ki bo vodila udeležence na Pokljuko na Gorenjskem v Sloveniji. Pokljuka je visoka gorska planota na 1300 do 1400 metrov višine. To gozdno področje upravlja gozdno gospodarstvo na Bledu, ki slovi po tem, da ima najbolj urejene gozdne površine, ki imajo mednarodno sloves. Pred nedavnim so si to gozdno območje na Pokljuki ogledali direktor celovškega sejma dr. Kleindienst in direktor gozdarstva dipl. inž. Josef Just v spremstvu predstavnikov gozdne uprave Bled z direktorjem gozdarstva dipl. inž. Čukom na čelu. Na Pokljuki uspevajo razne vrste lesa. To območje je tudi eno redkih v Evropi kjer uspeva les, iz katerega lahko proizvajajo glasbila.

Ruta ekskurzije dne 15. avgusta se bo odvijala peš in z omnibusom. Ob tej priložnosti se bodo udeleženci ekskurzije peljali tudi mimo najjužnejšega in najvišje ležečega močvirja v Evropi, ki ima vegetacijo severnih krajev. Struktura in področje, ki bo na ogled, je uspeh 20-letnega gozdarskega prizade-

vanja tamkajšnjega gozdnega gospodarstva. Vsakih pet let izvedejo meritve, ki služijo ugotavljanju bioloških, gozdno tehničnih in ekonomskih značilnosti raznih vrst lesa.

Druga atrakcija letošnjega lesnega sejma v Celovcu je „Evropski gozdarski vrh“, na katerem se bodo srečali zastopniki najvišjih uradov za gozdarstvo. Pri tej priložnosti bo prišel v Celovec tudi najvišji gozdarski uradnik Evropskih skupnosti, dr. Fred Hummel iz Bruslja, ki se bo pogovarjal s strokovnjaki evropskega gozdarstva o aktualnih problemih na tem področju. Tega pogovora pa se bo udeležil tudi avstrijski zvezni minister za poljedelstvo in gozdarstvo, dipl. inž. Günter Haiden, pričakujejo pa organizatorji tudi nemškega zveznega ministra za prehrano, poljedelstvo in gozdarstvo, Josefa Ertla. Tema teh zanimivih pogovorov na najvišji ravni pa bo „Gozd in les in Evropske skupnosti v letu 2000“. Pogovarjali se bodo v tej zvezi strokovnjaki predvsem o vlogi lesa in drugih surovin v energetski krizi. Pričakujejo pa si strokovnjaki od teh pogovorov važne impulze za področje Evropskih skupnosti in tudi preko njih.

Važno o siru

Sir lahko kupimo na vsakem vogalu, navzlic temu pa ne znamo z njim drugega, kot da ga narežemo in ponudimo h kruhu. Pri kupovanju smo v zadregi in se zanašamo le na priporočilo prodajalca. O siru je dobro vedeti vsaj nekaj za prvo silo:

Dober sir na pogled ni lep. Brezmadežen, tesno zaprt sir je mrtev. Ne more več zoreli in tudi okusa nima takega, kot bi ga moral imeti.

Nikar ne segajte po siru iz hladilne omare. Kupujte samo sir v originalnem zavitku ali pa naj vam ga odrežejo od hlebca ali štruče.

Bodite previdni, kadar vam ponujajo topljeni sir. Res je, da je topljeni sir včasih izdelan prav iz sirov, ki so za topljenje najbolj primerni. Toda velikokrat ga naredijo iz sirov, ki bi se sicer pokvarili.

Sira na zalogo ni modro kupovati. Vselej ga kupite samo toliko, kolikor ga boste porabili v dveh, treh dneh. Skrbno ga shranite. Hladilnik kar pustite, razen če spravite sir v predal za zelenjavo. Sicer pa sir sodi v hladno klet, kjer se pri temperaturi med 5 in 9 stopinjami Celzija najbolje počuti. Za to, da zori naprej, mora imeti vlago. To pa mu lahko priskrbite tako, da ga ovijete z vlažnim prtičkom. Sveži sir zaprite v posodo, da zrak ne more do njega, vse druge sire pa shranjujte tako, da se vsaj malo „zračijo“. Uro prej, preden bi sir radi jedli, ga vzemite s hladnega, da bo se ogrel na sobno temperaturo.

Včasih ljudje radi postavijo razne vrste sira pod steklen zvon. Če nočete, da bodo vsi imeli enak okus, tega nikar ne delajte!

Maslo, kruh in še sir? Nekateri prisegajo, da maslo siru pokvari okus. Kakor komu prija, sir in maslo sta iz mleka, zakaj se njuna okusa ne bi ujela? Toda ena izjema je vendarle — roquefort je brez masla! Kaj pa kruh? Domač, črn kruh k siru tekne, posebno če ga prigrizujete k nekaj vrstam sira.

K siru se prileže kozarček vina. Prav izbrati, je umetnost. Ljubitelji sira in vina svetujejo:

H grojerju in ementalcu: tokajec, rebula, cviček, teran, refoško in morda suha bela vina. Ta vina se priležejo tudi k bohinškemu siru.

K edamcu, trapistu in gaudi: suha bela, rdeča in črna vina.

H gorgonzoli in roquefortu: merlot, kaberne, teran, dingač in plavac.

K bel paese: cviček, refoško, teran, suha bela vina.

K romadurju: pivo.

POSKUSITE

MLAD FIŽOL V ZRNJU

$\frac{3}{4}$ kg mladega zluščenega fižola, slana voda, 5 dkg olja ali masti, 3 stroki česna, zelen peteršilj, 2 žlici drobtin, kis po okusu.

Fižol skuhamo v slani vodi in ga takole zabelimo: na maščobi zarumenimo drobtine, dodamo sesekljan česen in peteršilj. Ko oboje zakipi, prilijemo po okusu kis in prevremo. Zabelo zlijemo na fižol. Zraven se najbolj poda krompir v kosi, zabeljen z ocvirki ali prepraženimi drobtinami. Tudi pri krompirju pustimo nekoliko vode, v kateri se je kuhala.

JUHA IZ STROČJEGA FIŽOLA

$\frac{1}{2}$ kg dobrega, breznitnega stročjega fižola, 1 korenček, 2 krompirja, 1 paradižnik, 3 stroki česna, malo čebule, zelen peteršilj, 5 dkg maščobe, 1 žlica moke, 1 jušna kocka, kisa po okusu.

Otrebljeno stročje zrežemo na približno 1 cm dolge koščke, korenček na rezance, paradižnik na kocke (lahko ga prej olupimo). Na maščobi zarumenimo sesekljano čebulo, dodamo sesekljan česen in pol sesekljane peteršilja ter paradižnik in stročji fižol. Prilijemo prav malo vode, dodamo na drobne kocke narezan krompir in dušimo. Proti koncu dušenja pustimo tekočino izhlapeti, fižol pomokamo, moko prepražimo in zalijemo. Juho začnimo z jušno kocko in po okusu okisamo in ji dodamo ostanek peteršilja.

KOKOŠJA JUHA Z RIŽEM

Za to juho uporabimo bolj staro kokoš. Skuhamo juho kot navadno z vso jušno zelenjavo. Ko je meso mehko (ne sme pa razpadati), vzamemo kokoš iz lonca in jo na vroči maščobi v pečici na hitro zapečemo.

Medtem, ko se je juha kuhala, sesekljamo malo čebulice in jo prepražimo na stopljeni kurji maščobi. Dodamo zelo na tanke rezance narezano drobovino in počasi dušimo, da se zmehča. Zalijemo z juho in zakuhamo riž. Juha je še okusnejša, če z drobovino vred dušimo še poljubno zelenjavo, npr. zeleno papriko, malo na rezance zrezanega zelja ali na cvetke razdeljeno cvetačo, 1 zrezan korenček.

Strupenih gob je zelo malo

Pri Slovencih se je v zadnjih letih močno razširil nov konjiček — nabirajo gobe. Dopusti so že skoraj za nami in sedaj je čas čudovitih popoldanskih sprehodov po gozdovih, ki jih združujemo prav s tem konjičkom.

O gobah in gobarjih je bilo prav gotovo napisano že toliko, da bi z veliko težavo povedal kaj novega. Vse razprave, knjige in članki pa se v glavnem sučejo le okoli ene same teme. Priporočajo gobe kot dober dodatek pri hrani, zraven pa svare pred zastrupitvijo z njim.

Kmrtno nevarnih strupenih gob je pravzaprav zelo malo — pri nas kakih štiri ali pet vrst — je pa strah pred njimi izredno velik. No, ta strah ima včasih tudi dobro stran,

saj gotovo preprečuje to, da bi se veliko ljudi z njimi zastrupilo, po drugi strani pa, na žalost, zavira, da bi gobe vseh vrst vključili v našo prehrano. Na slošno ljudje jedo pri nas le gobane in lisičke, vse druge gobe pa, ki so po o kusu in vrednosti še mnogo boljše, odklanjajo. Ko smo že pri strahu pred strupenimi gobami, si res ne morem kaj, da vam ne bi povedal tiste zgodbe! Družina je večerjala gobe, ki jih je bila deležna tudi domača muca. Po kaki uri je muco začelo črvičiti, vsa zbegana je zavijala, da je bilo kaj slišati. „Gobe so strupene“, je ugotovil družinski poglavar in na vrat na nos je vsa družina odhitela v bolnišnico. Ko pa so se iz praznih želodci vrnil domov, jih je v stanovanju veselo pozdravila muca — skupaj z novim naraščanjem.

No, šalo ob stran. Zastrupitve z gobami so resna reč in v vsakem primeru zahtevajo zdravniško pomoč. To pa predvsem zato, da bo zdravnik lahko določil, ali gre za zastrupitev z gobami ali za kako drugo zastrupitev s hrano. Ni vsaka zastrupitev s hrano tudi zastrupitev z gobami, čeprav bolnik pove zdravniku: „Veste, gospod doktor, včeraj sem jedel gobe.“

Če pa že pomislimo, da so zastrupitev povzročile gobe, je na mestu en sam nasvet: Čimprej k zdravniku. Ta bo kot sem že rekel, lahko presodil, za kaj gre. Predvsem pa morate vedeti, da o odlašanju zdravljenja ali o kakšni domači prvi pomoči pri zastrupitvi z gobami ni govora.

Nekaj nasvetov pa bi vam le rad dal. Ne toliko za zdravljenje kot da bi vas opozoril na nekaj napak, ki izvirajo iz stare ljudske vere in ki pri pravih zastrupitvah z gobami škodujejo, še več, prav zaradi teh napak do zastrupitve sploh lahko pride.

Ljudje, na primer, verjamejo, da srebrna žlica, če smo jo pomočili v jed, v kateri so

strupene gobe, počrni, da počrni strok česna, če se kuha skupaj s strupenimi gobami, da do zastrupitve sploh ne more priti, če na gobjo jed popijemo veliko mleka in podobno. Nekateri ljudje verjamejo tudi to, da vsaka strupena goba počrni, če jo prerežemo, in še in še je takih napak. Prav nič od povedanega ne drži. Smrtno nevarna zelena mušnica niti ne počrni, če jo prerežemo, še manj bi v njej počrnela srebrna žlica ali strok česna. Še bolj „zabavno“ pa je, da veliko gob, ki so užitne in dobre, kot brezov goban, turrek, mrtvaške trobente in še druge, počrne, če jih prerežemo ali če jih kuhamo. Tudi vera, da pitje mleka pomaga, je zelo nevarna, ker še tako velika količina mleka ne spremeni prav ničesar pri poteku zastrupitve s smrtno nevarnimi gobami. To nam bo še posebej jasno, če vemo, da prav pri teh najnevarnejših nastopijo prvi znaki zastrupitve, šele več ur po zaužitju, ko je mleko že zdavnaj prebavljeno. Torej, dragi bralci, pri sumu, da ste jedli strupene gobe, še enkrat en sam nasvet: čimprej k zdravniku. Znano je namreč, da je ob hitri pomoči, se pravi predvsem po izpiranju želodca in po medicamentozni zaščiti posameznih organov, dosti verjetneje, da bo zastrupljenec s smrtno nevarnimi gobami zastrupitev tudi preživel, če je le prišel do zdravniške pomoči pravočasno.

Vaš zdravnik

O hrenu

Hren je trajna rastlina, ki raste tako po vrtovih ali pa kar na prostem kot divja rastlina. Najbolj plemenitega okusa je seveda rastlina, ki je gojena v vrtu. Razmnožuje se z deljenjem. V prehrani uporabljamo korenike, in to vse leto. Najlepše so jeseni. Za zimo korenike vzimimo v zasipnicah ali v kletih zasute v pesek. Korenike so zelo ostrega okusa in vonja.

Nariban hren ponudimo k suhi svinjini in govedini, k raznim pečenkam, narezkom, klobasam in hrenovkam. Z njim pripravljamo okusne in pikantne omake. Narezanega na kocke dodajamo kot konzervirano sredstvo pri zelenjavi v kisu in ji daje pri tem tudi poseben okus. Hren se dodaja tudi nekaterim vrstam gorčice.

Nariban hren na zraku hitro oksidira, zato ga moramo takoj porabiti in do porabe hraniti pokritega. Hren pomaga prebavljati mastne jedi, vsebuje pa tudi veliko vitamina C, kar pa je manj znano.

Tovarna usnja Slovenj Gradec z o. o.

POHORSKA 6a
62380 SLOVENJ GRADEC

TOZD Usnjarna in tehnična konfekcija
„UTEKS“
Slovenj Gradec, b. o.

TOZD Tovarna gumirane žime in penastih mas
„NTU“ Slovenj Gradec, b. o.
v sodelovanju s firmo
E.A.H. NAUE KG ESPELKAMP, ZRN

TOZD Kokos-sisal blazine
„KO-SI“
Slovenj Gradec, b. o.

TOZD Industrija delovnih zaščitnih sredstev, športne in avto konfekcije
„PREVENT“
Slovenj Gradec, b. o.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB, SLOVENJ GRADEC

Z otroci je treba imeti potrpljenje

Nekateri otroci so pravi požeruški. Zanje je vsakdanje kosilo prijetna stvar, medtem ko je pa za druge priložnost, ko preizkušajo potrpljenje svoje matere. Posebno je težko tedaj, če obudujemo kje drugje, na primer v hotelu.

Splošno pravilo olike pravi, naj otrok, če še ni star dve leti, je v hotelski sobi, predvsem še, če ga ni lahko hraniti. Nekaterim gostom je pogled na trud matere in otročička prijeten, medtem ko druge materinski opravički motijo. Drugo pravilo, ki velja vedno in povsod, pravi, naj otrok je sam, edinole pri kosilu naj mu bo kdo ob strani. Tisti pa mora biti zelo miren, veder, potrpežljiv in tudi odločen. Ne sme se vznemirjati ob prvih otrokovih odklonih, ker bi v tem primeru otrok to kmalu začutil in se vznemiril še sam.

Da, otroku moramo v določenem smislu pri kosilu pomagati. Vendar pa naj se vsa družina ne trudi, da bi „mu“ ali „ji“ uspela stlačiti v usta žličko hrane.

Po drugi strani pa tudi oster nastop matere ne more ničesar izboljšati, ker hrana pod grožnjami ne tekne, kot bi morala. Bolje je, če se zatečemo k starim zvijačam: „Na, eno žličko za očka... eno zame“. Morda pomaga tudi poseben prtič, na katerem so naslikane razne pravljicne stvari, tako da mama pripoveduje pravljico in pomaga otroku, da pospravi svoje kosilce.

Kadar pa postane odpor do hrane tako nevzdržen, da je vzrok že psihološki, se je treba, kajpak, posvetovati s pediatrom.

Veliko je najbrž mater, ki imajo težave z najmlajšimi, kadar pride čas spanja. Da bo otrok dobro spal, mu dovolite vzeti v posteljo priljubljeno igračko. Če zahteva, da so vrata sosednje sobe odprta naj bodo, vendar mora tam vladati mir. Če otrok uživa v kopanju, mu pustite, da nekaj časa še čofota po banji ali se igra s plastičnimi igračkami. Če je zvečer zelo razposajen, ga boste težko spravili v posteljo. Treba ga je prej umiriti s pripovedovanjem prijetne pravljice ali listanjem keke slikanice. Nikar ga ne strašite z volkovi in drugimi bav-bavi, da bi ga umirili. Otrok ima bujno domišljijo in prikazni ga bodo plašile še v spanju. Če imate občutek, da se otrok boji teme in ne joka zato, ker ste ga pač dali spat, mu prižgite nočno lučko. Znani predmeti v sobi ga bodo pomirili.

Večerja naj bo vedno ob isti uri, vendar vsaj pol ure pred spanjem. Tudi spat ga denite vedno ob isti uri, ne popuščajte prošnjam, da se bi še malo igral. Otroška soba naj bo vedno dovolj prezračena. Ne pokrivate ga s pretežko odejo, vendar pazite, da ga ne bi zeblo. Če joka preden zaspi in če ni seveda dojenček, malo posedite ob postelji. Morda ste opazili že, da otrok boče, da ste pri njem takrat, kadar čez dan niste imeli zanj dosti časa. Navada sedenja ob postelji bo nekaj časa seveda trajala. Vendar pa ne smete nikoli nositi otroka v svojo sobo ali celo posteljo. Pri tem morate biti odločni.

